

Wozani nibone – december 2009

Sinds juni 2009 wordt er gewerkt aan een nieuwe vertaling van de bijbel in het Zulu. De vertaling die nu in gebruik is, dateert van 1959. In 1986 is er een begin gemaakt met een nieuwe vertaling, het Nieuwe Testament is toen voltooid, samen met de Psalmen. Die vertaling is nooit echt geaccepteerd door de kerken, en wordt zelden gebruikt. Klachten over de vertaling van 1986 zijn dat de vertaling op bepaalde punten erg vrijzinnig is en dat de kwaliteit van het Zulu niet altijd goed is.

Begin 2009 is besloten om tot een volledig nieuwe vertaling van de bijbel in het Zulu te komen. Het Oude Testament wordt geheel nieuw vertaald en het Nieuwe Testament zal grondig herzien moeten worden, ook om op één lijn te komen met het Oude Testament. De vertaling wordt uit de grondtalen gedaan, maar met gebruik van vele moderne vertalingen in het Engels, Frans, Duits, Portugees, Italiaans, Xhosa en Venda.

Eén van de grote klachten tegen de 1959 Zulu bijbel is dat het vaak klinkt als Grieks of Hebreeuws, hoewel het Zulu-woorden zijn. Dit komt omdat het Grieks en Hebreeuws woord-voor-woord vertaald is en de vertaling dus steeds het taaleigen van de bijbeltalen gebruikt en niet dat van het Zulu. In Nederland heeft de Statenvertaling veel invloed op de ontwikkeling van de Nederlandse taal gehad. Maar in de Zulu-cultuur is de bijbel nog een vrij nieuwe invloed. Dit heeft tot gevolg dat de algemene spreektaal duidelijk anders is dan het idioom van de Griekse en Hebreeuwse teksten van de bijbel. Een vertaling die dicht bij dit idioom blijft, landt niet goed in de cultuur van de Zulu-sprekers.

Enkele voorbeelden van teksten die niet goed ‘werken’ in de huidige Zulu-vertaling:

- Genesis 5:22 is zo vertaald dat het bij de Zulu-lezer de indruk geeft dat God een buurman van Henoeh was en zijn woonplaats op aarde was. In de nieuwe vertaling word gezegd dat Henoeh “een intieme vriend van God” was – wat ook de bedoeling is van de uitdrukking “om met God te wandelen”.
- 2 Kor. 6:11 – “onze mond heeft zich tegen u geopend”, zegt Paulus. Voor de gemiddelde Zulu-lezer betekent dit dat Paulus de Korintiërs wil bijten en dus erg agressief is in zijn houding tot de Korintiërs. De bedoeling is precies andersom: Paulus wil zeggen dat hij geen geheimen heeft voor de Korintiërs en hen open en met vertrouwen tegemoet treedt – met een open hart, dus.
- Spreuken 19:13 is in 1959 letterlijk vertaald met: “het getwist van een vrouw is als een dak dat lekt”. Maar in een droog land als Zuid Afrika klinkt dit geluid de Zulu als muziek in de oren. Daarom is het nu vertaald met: “het voortdurende getwist van een vrouw is als een kakkerlak in je oor” – het maakt je echt gek!

De Zulu lezen niet graag – de Zulu cultuur is meer een cultuur van vertellen en luisteren. Als de bijbelvertaling dan ook nog moeilijk is, betekent het dat de bijbel niet echt gebruikt wordt en niet gaat leven onder de mensen. De nieuwe vertaling wil graag de betekenis van de originele teksten duidelijk overdragen in de spreektaal van de Zulu van vandaag, op zo’n manier dat de bijbel echt gaat leven onder de mensen en in de kerken.

De Heer heeft de kerken gezegend met twee uitstekende vertalers. *Ds. Sibongiseni Sithole* is predikant van een Lutherse kerk in Pretoria. Hij hoopt vroeg in 2010 zijn studie tot doctor in de zendingswetenschappen aan het Concordia Lutheran Seminary in de Verenigde Staten te voltooien. *Queen Masondo* is lid van het Zulu-koningshuis en was vroeger lerares op Nkandla in KwaZulu Natal. Ze heeft ook als manager voor Spar (Zuid Afrika) gewerkt, voordat ze theologie ging studeren. Momenteel is ze druk bezig met een proefschrift over elementen van feminisme en bevrijdingstheologie in de Afrikaanse Onafhankelijke kerken. Beiden vertalers

hebben een geweldige gevoel voor hun moedertaal, kennen de culturele praktijken en gebruiken van de Zulu bijzonder goed en weten ook precies de juiste spreekwoorden en uitdrukkingen te gebruiken die goed overkomen bij de Zulu-sprekers. Het zijn bijzonder toegewijde werkers. Sinds juli 2009 hebben ze al Genesis, Spreuken en Job volledig vertaald!

Het project staat onder leiding van Koos van Rooy, een emeritus hoogleraar Oude Testament van de Dopperkerk (GKSA), en jarenlang zendeling in dienst van de CGK in Venda. Hij hoopt dit jaar 79 jaar te worden, maar werkt nog fulltime als vertaler. In 2008 heeft hij in Ethiopië gewerkt aan een vertaalproject daar. Hij heeft ook recent meegewerkt aan een nieuwe vertaling in Xhosa, en was verantwoordelijk voor de grootste deel van het werk aan de Venda-vertaling. Hij kent niet alleen de bijbeltalen bijzonder goed, maar is ook thuis in tientallen andere talen.

Van Rooy is een bescheiden man: hij weet dat zijn krachten ook eens minder kunnen worden, en daarom heeft hij mij gevraagd om drie dagen per maand mee te werken in dit project. Voor die drie dagen ga ik naar Durban om daar met het vertaalteam samen te werken. Indien er een tijd komt wanneer hij dit werk niet meer kan doen, wil hij weten dat er iemand gereed staat om verder te gaan in zijn plaats. Ik doe dit werk met veel plezier en leer enorm veel van de vertalers en van “Oom Koos”.

Mag de Heer dit werk zegenen en een goede vertaling in de handen van onze Zulu-kerken geven!

ds. Fritz Krüger